

## Анатолій Гузій — зоолог, еколог, мисливствознавець, педагог

Ігор Загороднюк, Микола Весельський

*Національний науково-природничий музей НАН України (Київ)*  
*e-mail: zoozag@ukr.net; orcid: 0000-0002-0523-133X*

**ZAGORODNIUK, I., M. VESELSKY. Anatoly Guziy, a zoologist, ecologist, game manager, and teacher.** — Essay on the researcher of the structure of biotic groups, conservationist and game expert, who went through a difficult path from a forester and co-worker of nature reserves of Transcarpathia and Roztochia to a leading specialist and professor of the main forestry institutions of Ukraine, including Lviv Forestry University, National University of Life and Environmental Sciences, and the Polissian Agroecological University. While working in the universities, his research was entirely related to game management and he published important works on population dynamics of game animals and on prospects for game farms development.

### Біографічні деталі

Гузій Анатолій Ількович народився 7 січня 1957 р. в с. Підгайчики Самбірського району Львівської обл. Закінчив Лубенський лісовий технікум (1977), Львівський лісотехнічний інститут (1985) за спеціальністю «Лісове господарство». У 1977–1984 рр. — лісничий і старший інженер Старосамбірського держлісгоспу (Львівщина). У 1984–1988 рр. — м.н.с. Карпатського біосферного заповідника, в 1989–2002 рр. — с.н.с. і заступник директора заповідника «Розточчя». У ті ж роки (1989–2002) — асистент кафедри лісівництва Українського державного лісотехнічного університету (м. Львів).



Анатолій Ількович — академік Лісівничої академії наук України, завідувач кафедри експлуатації лісових ресурсів Національного агроекологічного університету (Житомир), доктор сільськогосподарських наук, професор. Вчене звання професора отримав у 2006 р. по кафедрі лісівництва, лісових культур і таксації ВДНЗ «Державний агроекологічний університет».

Рис. 1. Анатолій Ількович Гузій. Фото з ЕСУ, до 2006 р., автор невідомий (Костриця 2006).

Кандидат сільськогосподарських наук за спеціальністю «екологія» (1992), доктор сільськогосподарських наук за спеціальністю «лісознавство і лісівництво» (2003). У період 2002–2003 рр. — доцент, професор кафедри лісівництва НАУ (тепер — НУБіП, м. Київ), у 2003–2005 рр. — професор кафедри лісівництва, лісових культур і таксації Житомирського національного агроекологічного університету, а з 2005 р. — завідувач кафедри експлуатації лісових ресурсів цього ж університету.

Анатолій Гузій пішов з життя 22.12.2018; похований у Житомирі.

### Ключові доробки в галузі теріології

Анатолій Ількович працював у широкому спектрі галузей — зоологія, екологія, лісознавство. Проте головним його інтересом був аналіз населення, природа біотичних угруповань, їхня структура, ординація, складність, стійкість тощо. Подібні теми звичайно вчать в університеті, проте не розвивають на практиці й у дослідженнях, проте колега за це не лише взявся, але й успішно «тягнув», залишаючись мало зрозумілим місцевому зоологічному загалу. Врешті, цьому були присвячені обидві його дисертації.

Попри це, він умів швидко і з головою включатися в нові теми, надто прикладні, що для нього з його потужним польовим досвідом і глибокими знаннями було нескладним завданням. Серед його теріологічних здобутків і загальнозоологічних напрацювань вирізняється низка праць, які представляють три напрями, тісно пов'язані з мисливствознавством:

1) аналіз популяцій і видів мисливських звірів — «Динаміка чисельності лисиці звичайної (*Vulpes vulpes* L.) та її вплив на зайця-русака на Житомирщині» (Гузій *et al.* 2009); «Прогноз динаміки чисельності мисливських тварин Житомирщини на 2013–2015 роки (на прикладі зайця сірого)» (Гузій 2014), «Структура скидних слідів зайця сірого (*Lepus europaeus* Pall.) в умовах Житомирщини» (Гузій & Власюк 2014);

2) дослідження мисливської фауни й угруповань — «Фауна і населення хребетних Західного регіону України» (Гузій 1997)<sup>1</sup>; дослідження видів — «Вовк (*Canis lupus*) і бобер (*Castor fiber*) на території півночі Житомирського Полісся як складові системи "хижак–жертва"» (Жила & Гузій 2005);

3) розвиток мисливських господарств і стан угідь — «Лісомисливські господарства України: проблеми і перспективи їх вирішення» (Гузій & Шадура, 2006); «Територіальна динаміка та структура мисливських угідь як умов проживання мисливських тварин Житомирщини» (Гузій *et al.* 2014); «Стан забезпечення козулі європейської (*Capreolus capreolus* L.) гілковими кормами у мисливських угіддях ДП Ємільчинське ЛГ» (Гузій & Власюк 2017); «Характеристика вольєрів для ратичних Artiodactyla на території Житомирської обл.» (Кратюк *et al.* 2018).

<sup>1</sup> Найбільш цитована праця дослідника за версією Google Scholar.



Серед його доробків — дидактичні матеріали, у т.ч. програма дисципліни «Біологія лісових звірів і птахів» (співавтори: О. Бабіч та В. Тищенко, 2005), «Методичні вказівки до розробки дипломного проекту "Лісове мисливство-знавство"» (співавтор: О. Поліщук, 2005).

Рис. 2. Анатолій Гузій на кафедрі лісівництва в НУБіП; близько 2010 р., фото С. Шевченка).

Профілі А. І. Гузія: [orcid: 0000-0002-8395-5333](https://orcid.org/0000-0002-8395-5333), Google Академія ( $h = 6$ ): <https://scholar.google.com.ua/citations?user=XuZn49cAAAAJ>

### **Чесноти, захоплення, суспільна робота, відзнаки**

Анатолій Ількович Гузій — напрочуд креативна і натхненна людина, яка була не тільки науковцем, він був педагогом, організатором, поетом. Його поезії, дуже сумні й тужливі, звучали на всіх наших зустрічах. Розвиваючи надскладні концепції організації біотичних угруповань, він до кінця не був сприйнятий сучасниками, і тому мусив дрейфувати у бік більш прикладних тем і злободенних проблем, присутніх у дотичних до його фаху завданнях заповідної фауни, мисливствознавства та педагогіки, а також різноманітних і вічних адміністративних задач та квартирних питань.

Анатолій Ількович завжди тримав високу марку і дотримувався високих стандартів досліджень. Це він вимагав і від своїх колег і тим паче підлеглих та вихованців, зокрема й аспірантів та докторантів.

Він був ініціатором та організатором низки конференцій, у т.ч. й конференції з питань обліку фауни, проведеної в Івано-Франковому 1998 р.; 2002 р. він разом із сином Тарасом був одним із ключових організаторів ІХ Теріологічної школи в Розточчі (7–12 жовтня 2002 р.), не менш пам'ятною стала й конференція, проведена ним у НУБіП у травні 2002 р. з питань урбофауністики та урбоекології, за участі й автора цих рядків, — «Хребетні в урболандшафтах», з підготовкою збірника праць, виданого у томі 61 Вісника НУБіП за 2003 р. Одним з останніх наукових зібрань за організацією Анатолія Ільковича була Всеукраїнська конференція «Проблеми ведення та експлуатації лісових і мисливських ресурсів» (2017).

Про колегу створено сторінку у вікіпедії ([curid=1673040](https://uk.wikipedia.org/wiki/Анатолій_Ількович_Гузій), автор: Mr. Rosewater, 2014 р.) та статтю в ЕСУ ([Костриця 2006](#)). Пам'яті колеги 2020 р. проведено конференцію «Проблеми ведення та експлуатації лісових і мисливських ресурсів» (25 вересня 2020 р., Житомир), матеріали якої видано окремим томом (ISBN 978-617-7628-59-9 <https://bit.ly/3HYPu5R>).

Рішенням колегії Міністерства агрополітики України професор А. І. Гузій нагороджений трудовою відзнакою «Знак пошани».

## Література

- Гузій, А. І. 1997. *Фауна і населення хребетних Західного регіону України. Том 1. Розточчя*. Київ, 1–147.
- Гузій, А. І., М. В. Шадура. 2006. Лісомисливські господарства України: проблеми і перспективи їх вирішення. *Національний лісотехнічний університет України. Лісове господарство, лісова, паперова і деревообробна промисловість*, **31**: 239–245.
- Гузій, А. І., В. П. Власюк, Ю. В. Захожий. 2009. Динаміка чисельності лисиці звичайної (*Vulpes Vulpes L.*) та її вплив на зайця-русака на Житомирщині. *Науковий вісник НЛТУ України*, **19** (8): 44–52.
- Гузій, А. І. 2014. Прогноз динаміки чисельності мисливських тварин Житомирщини на 2013–2015 роки (на прикладі зайця сірого). *Наукові читання 2014. Том 2*. Житомирський НАЕУ, Житомир, 48–50.
- Гузій, А. І., В. П. Власюк. 2014. Структура скидних слідів зайця сірого (*Lepus europaeus Pall.*) в умовах Житомирщини. *Вісник Житомирського НАЕУ*, № 1 (41) (том 3): 130–134.
- Гузій, А. І., В. П. Власюк, О. В. Тарасевич. 2014. Територіальна динаміка та структура мисливських угідь як умов проживання мисливських тварин Житомирщини. *Науковий вісник НЛТУ України*, **24** (1): 15–20.
- Гузій, А. І., В. П. Власюк. 2017. Стан забезпечення козулі європейської (*Capreolus capreolus L.*) гілковими кормами у мисливських угіддях ДП «Смільчинське ЛГ». *Наукові читання 2017*. Житомирський НАЕУ, Житомир, 57–61. <https://bit.ly/3HQbhg5>
- Жила, С. М., А. І. Гузій. 2005. Вовк (*Canis lupus*) і бобер (*Castor fiber*) на території півночі житомирського Полісся як складові системи «хижак-жертва». *Вісник Державного агроекологічного університету (Житомир)*, № 1 (14): 232–240. <https://bit.ly/3LHD7xx>
- Костриця, М. Ю. 2006. Гузій Анатолій Ількович. *Енциклопедія сучасної України*: електронна версія: [http://esu.com.ua/search\\_articles.php?id=24528](http://esu.com.ua/search_articles.php?id=24528)
- Кратюк, О. Л., А. І. Гузій, В. П. Власюк, Л. В. Бездітко. 2018. Характеристика вольєрів для ратичних *Artiodactyla* на території Житомирської області. *Науковий вісник НЛТУ України*, **28** (2): 50–53.

**ЗАГОРОДНЮК, І., М. ВЕСЕЛЬСЬКИЙ.** Анатолій Гузій — зоолог, еколог, мисливствознавець, педагог. — Нарис про дослідника структури біотичних угруповань, природоохоронця та мисливствознавця, який пройшов непростий шлях від лісівника і співробітника заповідних установ Закарпаття і Розточчя до провідного фахівця і професора головних лісознавчих установ України, включно з Львівським лісотехнічним університетом, НУБіП та Польським агроекологічним університетом. Його університетський період цілком був пов'язаний з мисливствознавством, і ним одноосібно або у співпраці з колегами та з аспірантами підготовлено низку важливих праць про динаміку популяцій мисливських тварин та перспективи розвитку мисливських господарств.